

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Această carte a apărut cu sprijinul
LITERATURE IRELAND.

Anne Enright Actrița

Traducere din engleză și note de
IULIA GORZO

HUMANITAS
fiction

Redactor: Raluca Popescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Andreea Niță
DTP: Dragoș Dumitrescu, Veronica Dinu

Tipărit la Artprint

ANNE ENRIGHT

ACTRESS

Copyright © Anne Enright 2020

All rights reserved.

First published by Jonathan Cape in 2020.

© HUMANITAS FICTION, 2025,
pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ENRIGHT, ANNE

Actrița / Anne Enright; trad. din engleză de Iulia Gorzo. –

București: Humanitas Fiction, 2025

ISBN 978-606-097-683-7

I. Gorzo, Iulia (trad.; note)

821.111

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723.684.194

„Pe măsură ce aplaudam, mi se părea tot mai mult că Berma jucase nemaipomenit de bine.“¹

În căutarea timpului pierdut

---

1. Din volumul „La umbra fetelor în floare“ de Marcel Proust, traducere de Irina Mavrodin, Art, București, 2012.

Oamenii mă întreabă „Cum era ea?” și încerc să-mi dau seama dacă mă întreabă cum era în viața de zi cu zi – în papuci, când mânca pâine prăjită cu marmeladă – sau cum era ca mamă, sau ca actriță – noi nu foloseam cuvântul „star”. Totuși, de cele mai multe ori întreabă, de fapt, cum era înainte s-o ia razna, ceea ce li s-ar putea întâmpla peste noapte și mamelor lor, ca o sticlă de lapte pe care uiți s-o pui la frigider. Sau poate că sunt și ei, pe ascuns, într-o ureche.

Se întâmplă ceva în timp ce-mi vorbesc. M-am obișnuit deja. Ceva stârnindu-se în ei, încetul cu încetul; o mirare crescândă, ca și cum ar recunoaște o iubire din trecut după mulți ani.

Ai ochii ei, mi se spune.

Oamenii o iubeau. Adică necunoscuții. I-am văzut privind-o și dând din cap, chiar dacă nu auzeau o iotă din ce spunea.

Și da, am ochii ei. Sau cel puțin am ochii de aceeași culoare ca ai mamei; o nuanță de căprui pe care, în cazul ei, lumea prefera s-o numească verde. Într-adevăr, când jurnaliștii se uitau în ochii mamei, se scriau paragrafe întregi despre câmpuri și mlaștini. Și avem același fel de a clipi,

încet și galeș, ca și cum ne-am gândi la ceva foarte frumos. Știi asta pentru că ea m-a învățat cum se face. „Gândește-te la florile de cireș plutind în vânt“, îmi spunea. Și uneori mă gândesc.

Iată darurile pe care le-am primit de la Katherine O'Dell, star al scenei și al ecranului.

— Ce mai faci tu, o, mama mea?

— În formă maximă, răspundea ea, și ciorchini întregi de flori de cireș pluteau când mă privea.

Un tip pe care l-am văzut în bucătăria din Dartmouth Square (unde par să se fi întâmplat toate lucrurile importante din viața mea) știa pe cineva care se culcase cu Marilyn și, se pare, „nu s-a mai spălat niciodată“. Am aflat asta cândva în copilărie, într-o seară, coborând scara, iar el era așa un bătrânel cumsecade, că m-a însemnat pe viață. Așa că atunci când lumea mă întreabă „Cum era ea?“, îmi vine să răspund: „Curățică, să știți“, apoi să adaug: „Mă rog, după standardele epocii.“

Bine atunci. Iat-o pe Katherine O'Dell pregătindu-și micul-dejun, revendicându-și micul-dejun din dulapurile și frigiderul care-i rezervă atât desfătări, cât și dezamăgiri. Unde e, unde e, uite-o! Da! Marmelada. Soarele intră pe fereastră, fumul țigării ei se ridică și se răsucește într-un fuior dublu, elegant. Ce să spun? Când mânca pâine prăjită cu marmeladă, era și ea ca oricine altcineva mănâncă pâine prăjită cu marmeladă, deși linia dintre buze și piele, cum s-o fi numind, e foarte clar conturată, chiar și atunci când n-o vezi pe un ecran de cinema lung de trei metri și jumătate.

Iat-o așadar mâncând pâine prăjită. Se mișcă repede. Duce la gură felia de pâine, mușcă și mestecă, apoi mai mușcă o dată. Înghite. Face asta de vreo trei, patru ori, apoi pune felia înapoi pe farfurie. O ridică, să mai muște o dată;

apoi o lasă jos. Urmează apoi o mică încleștare, pe care felia de pâine o pierde; o mică fluturare a mâinii, o pendulare între respingere și dorință. Nu, nu mai vrea pâine prăjită.

Ia telefonul și formează un număr. Totul era „splendid!“ când vorbea la telefonul ăla; un obiect bej, fixat în peretele bucătăriei, cu un fir lung, tocit și răsucit, pe sub care trebuia să treci în timp ce ea se învârtea prin cameră și fuma, exclamând „splendid!“ și făcându-mi cu ochiul, arătând cu degetul și o rotire a mâinii spre cafea sau un pahar cu vin la care nu putea ajunge.

— Absolut splendid, spunea uneori.

Sau vorbește cu mine, o fetiță de opt-nouă ani care stă la masă, îmbrăcată într-o rochie roz de bumbac adusă din America. Se adresează câinelui care așteaptă sub masă resturi și firimituri, ca un câine din filme. Se adresează mai mult tavanului, la îmbinarea cu peretele. Ochii ei urmează linia aia de parcă ar căuta idei sau dreptate acolo, sus. Da, asta vrea. Lasă iute fața în jos, să-și mai aprindă o țigară. Suflă fumul.

Uită cu totul de felia de pâine. Felia de pâine nu mai există pentru ea. Scaunul e tras în spate, țigara e stinsă chiar în farfurie. Ea se ridică apoi și pleacă. Altcineva va face curat acolo. Pentru că mama era un star, cred că am spus-o deja. Mama mea, Katherine O'Dell, era un star nu doar pe ecran sau pe scenă, ci și la micul-dejun.

După vreo oră se întoarce la bucătărie, spunând drăcia dracului, drăcia dracului. Trânțește vasele cu zgomot. Poate că aruncă pâinea prăjită pe fereastra deschisă sau sparge farfuria de marginea chiuvetei. Pentru că lipsește Kitty. Kitty e la cumpărături pentru cină sau și-a luat o zi liberă, să-și îngrijească sora bolnavă de cancer. Kitty nu e niciodată acolo când ai nevoie de ea, deși era mereu acolo. Iar când sosește, încărcată sau tristă, farfuria a fost un accident, iar Kitty e o

comoară care trebuie curtată și răsfățată. Menajera noastră, Kitty, avea un ajutor la curățenie, un aspirator sofisticat și una dintre primele mașini de spălat vase din țară. Care a sosit la timp pentru aniversarea mea de la douăzeci și unu de ani, există chiar și o fotografie: mama deschizând ușa într-o baie de aburi și Kitty în plan îndepărtat, cufundată în propriile gânduri și în chiuveta mare, model Belfast.

Mama m-a îmbrăcat în rochie pentru eveniment. Lăsa-se în urmă rochițele americane din bumbac roz, șorțulețele cu trei nasturi și rochiile scurte, cu talie joasă, peste genunchii ascuțiți, juliți. Am douăzeci și unu de ani. Am brațe moi, cu pete albe; sunt prea înaltă. De ziua mea port o drăcovenie în nuanțe de verde-mlaștină și roz bolnăvicios, cu o fustă lungă de tul și pompoane de tul. Mama – iat-o, ținând sus tortul – e îmbrăcată în negru. În fața ei sunt o grămadă de oameni – și eu. Fețele din această a doua fotografie par prea hotărâte, într-un fel. Îi privesc peste ani, obraji pătați, ochii ficși, și mă întreb ce simt ei.

Sub vraja starului.

Poți să-i privești îndelung pe oamenii ăștia. Ochii lor o urmăresc de sub o mască de încântare și expresia asta n-are legătură cu atracția, ci mai degrabă cu dezastrul. Unii zâmbesc cu o încordare dureroasă, care prefigurează invidia. Mai ales femeile. Asta nu se poate nega – mai ales femeilor le era greu să fie ele însele în prezența mamei.

Printre toate astea e chipul meu de la douăzeci și unu de ani, îngrozit că se află în centrul atenției, dar și îndulcit de atenția primită de la ea. Lumânările de pe tort ard cu flăcări mici și drepte. Privirea mamei mă cuprinde, în timp ce în jurul nostru stau sălbaticii și zeloșii. Sau poate că doar par așa de la băutura. Peste tot în jurul nostru sunt chipurile mulțimii.

A fost o petrecere oribilă. Cel puțin pentru mine. Terminasem studiile în vara aceea și majoritatea prietenilor mei de la facultate se împrăștiaseră deja. Vreo două colege și-au făcut apariția prea devreme, purtând rochii împrumutate, intimidată de casa plină de trancote, mi-am zis, deși probabil mai degrabă de mărimea ei. S-au așezat în livingul de la etaj, un spațiu mobilat, într-un fel sau altul, cu obiecte de pe scenele din Dublin, așa că erai mereu în pielea unui personaj, doar că nu prea știai care. O canapea tapițată cu bumbi, dintr-o catifea bleumarin, un scaun de lemn sculptat, demn de familia Borgia, un taburet scandinav pictat. Stăteam cocoțate pe aceste povești care-și trăiseră traiul și ne depănam propriile povestioare triste – iubiți pe care nu te poți baza, prietene care te înjunghie în spate, mame de coșmar. Cel puțin prietenele mele de la școală vorbeau despre mamele lor – eu una am fost mereu de-a dreptul sfioasă din acest punct de vedere. Eforturile mele din acea seară oarecum subminate de zgomotul prezenței ei în bucătărie, Statut de Celebritate, în timp ce whiskeyul ne moleșea, iar gălăgia creștea.

Mi-era greu să gădesc tonul.

După ora zece și-a făcut apariția o gașcă de studenți la teatru, după cum arătau, și s-au așezat și ei. Cineva a stins lumina și a dat muzica mai tare, iar colega Melanie a ajuns să se lîngă cu președintele DramSoc¹ lângă ușa băii. Pentru că și asta se întâmpla la sfârșitul verii anului 1973. Erai luată pe sus. Te duceai să te coafezi și sfârșeau vrașițe, lipită de perete.

La un moment dat, aproape de miezul nopții, au ajuns cei care fuseseră la spectacolul de la Gate și s-au strâns în jurul pianinei, iar petrecerea a continuat cu cântece și băutură,

---

1. De la Dramatic Society, organizație studențească dedicată artei teatrale.

ca multe alte nopți de sâmbătă în Dartmouth Square. An-turajul mamei s-a mutat în living, unde prietenii mei i-au ignorat pe motiv de bătrânețe. Sau poate că pe atunci toți bărbații erau bătrâni, cu sacourile lor sport lălâi și pachetele de țigări, nu era nici o diferență între douăzeci și cinci și cincizeci și cinci de ani, toată lumea purta cravată.

De-a lungul anilor, mama a cultivat, în bucătăria ei mare și veche, o ceată mereu schimbătoare de bărbați importanți, băutori, toți plăcuți în societate, câțiva celebri. Veneau la ea căutând refugiu, conversație și lejeritate, dar și genul de aprobare pe care nici un bărbat cu scaun la cap nu se putea aștepta s-o primească la el acasă în acele vremuri. Ei au fost bărbații care mi-au fermecat copilăria. Îmi dădeau bani pe furis, îmi recitau din Yeats înainte de culcare, mă țineau pe genunchi ca să mă tachineze sau pentru tot felul de complicități. *Îl vezi pe tipul de colo, a cântat pentru papă.* Pe unii dintre ei i-am iubit, iar unii dintre ei – poate ca mică răz-bunare împotriva mamei – au ținut mult la mine.

Dar deja nu-i mai iubeam. Vreau să spun că la douăzeci și unu de ani nu mă mai fascinau. Poate că nu mai erau o gașcă atât de fascinantă ca pe vremuri. Tot felul de *personaje*. Câteva neveste lacome. Fetele care atârnav pe lângă ei erau ori turistele – se vedea după puloverele de lână tricotate –, ori prea deștepte și mult prea bete. Bărbații după care umblau cu pirostriile lor croșetate erau oameni de teatru, intelectuali, muzicieni, scriitori – cu toții scriau, într-un fel sau altul –, toți deosebit de importanți, cel puțin în propriii lor ochi. Se vorbea despre posturi la *Irish Times* sau „la ăia“ de la UCD¹. *Ești unul din ăia de la UCD?* Deși locul se afla în capul străzii, la exact trei kilometri. Hughie Snell era „unul

---

1. University College Dublin.

din ăia de la Montrose“, adică lucra în televiziune, și nici unul dintre ei, firește, n-ar fi recunoscut că e „unul din ăia“ în oricare alt fel¹.

Tartorul lor era Niall Duggan, un tip de o politețe afectată, care vorbea cu jocuri de cuvinte, inversiuni, o imitație de irlandeză populară și scurte izbucniri de latină sonore, *sic transit*, întâmpinate mereu cu aprobări gălăgioase, *carpe, da, carpe, cum să nu*. Era un stil de abureală pompos, destul de protocolar, fără glume despre sex, fără remarci ireverențioase despre femei. De fapt, dacă mă gândesc acum, fără vreo referire la femei. Asta făcea doar față în față, când spunea des obscenități.

Greu de explicat.

Totul era o trimitere. O'Boyle Mutul, de pildă, fusese poreclit după cântecul lui Thomas Moore și după un incident care avusese loc la pisoarele din Palace Bar. *O'Boyle, mut e răgetul apelor tale*.² Totul era în același timp ordinar, dar și ciudat de nobil, cu un stil excesiv de înflorit chiar și când erau lubrici. O'Boyle Mutul vorbea cu sânul meu drept despre minunățiile lui Baudelaire, înainte să treacă la stângul – probabil ca să nu se simtă exclus – pentru o prezentare poznașă despre tânărul Rimbaud. Apoi, Duggan însuși mă întreba:

— Te-ar ațâța personajul ăla al lui Faulkner? Dar Salinger? Sigur că da. Ți-ai trage-o cu plictiseală ambulantă ăla, vai de mama lui, și – să nu mă contrazici – soarta literelor

---

1. În original, „to be out“, aluzie la recunoașterea fățișă a homosexualității.

2. Versul original al lui Thomas Moore este „*Silent, oh Moyle, be the roar of thy water*“, cu referire la strâmtoarea Moyle, aflată între Scoția și Irlanda.